

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de trei ori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Chestia de naționalitate și Marea-Austrie.

(Urmare).

2. A doua posibilitate ar fi aceea, că direcția politicii naționaliste se schimbă, conform spiritului păcii și al înțelegerii, în felul cum o înțeleg eu. Politica aceasta ar restitui domnia exclusivă feudală de astăzi, membrii din clasa de mijloc naționalistă ar participa în număr potrivit la ocuparea funcțiilor publice, maghiarizarea cu forța ar fi sistată, iar școala și administrația s'ar acomoda pretutindena pretenșiunilor culturale și de limbă ale poporului.

Starea chinuitoare de astăzi a încordării naționaliste prin aceasta s'ar ameliora. Toate puterile productive ale țării ar fi eliberate, și creațiuni în stil mare economic și politice sociale ar lua locul legislațiunii de clasă de astăzi și locul dușmăniilor naționaliste. Ungaria ar înainta cu pași repezi pe terenul industrial, iar în locul coloniilor naționale (maghiare) de astăzi, prin care se bagă câteva mii de maghiari în marea naționalistă română ori slovacă, multe sute de mii de familii ar putea fi colonizate pe estinsele latifundii de astăzi!

Democrația maghiară ar putea să creieze cu celeritate americană, pe ruinele latifundiilor și a bunurilor de mână moartă, un stat de drept, autonomia poporală, industria mare, și condițiunile de viață intensivă orășenească. Iar rezultatul tuturor acestora care ar putea să fie? S'ar desvolta în mod puternic tendințele economice, cari și până acum au contribuit în mod atât de neîndoios la unitatea de stat. Heghemonia economică de pe ținuturile productive maghiare ale țării ar deveni tot mai pronunțată, și agronomia mai intensivă, cum și marea industrie ar intra în viața orășenească în mod extraordinar. Aceea ce s'a făcut în Budapesta, s'ar face și în o mulțime de alte orașe ale țării. S'ar pune și la noi în curgere procesul de închiegare a orașelor, care se face pretutindena și care și-a făcut începutul și la noi. S'ar întâmpla și la noi aceea, ce s'a întâmplat în Germania, unde domnia orașelor asupra satelor devine tot mai desăvârșită.

Dar cu mult mai elocvent vor vorbi cifrele. Din o mie de locuitori ai întregii populațiuni din patrie au locuit la anul 1871 în orașe cu peste 100 mii locuitori 48, iar la anul 1905 deja 190. În orașe cu peste 20,000, dar sub 100,000 locuitori, la 1871=72, la 1905=129. În orașe cu peste 5,000, însă sub 20,000 locuitori, la 1872=112, la 1905=137. În orașe cu 5,000 locuitori la 1871=124, la 1905=118 locuitori.

E evident deci, că a cincia parte a populațiunii trăiește în orașe cu peste 100,000 locuitori. Mai de mult numai a douăzecea parte a populațiunii locuia la orașe. În orașe

cu 50,000 locuitori trăiește a patra parte a populațiunii. La anul 1843 trăiau în orașe numai 3-4% ale populațiunii.

Cumcă o astfel de dezvoltare, dacă s'ar continua, ce are să însemne pentru Ungaria, vom înțelege, dacă ne gândim la următoarele două fapte: a) că astăzi în Ungaria locuiesc în orașe cu peste 100,000 de suflete numai 9 procente și jumătate din populațiune, pe când în Germania locuiesc în orașe cu peste 100,000 de suflete 19 procente din populațiune; b) că orașele formează și astăzi stâlpii cei mai puternici ai maghiarimei. Starea aceasta de lucruri s'ar îmbunătăți numai prin dezvoltarea capitalismului și prin gravitarea spre orașe, căci capitalul se află în mare parte în mâni maghiare. Astăzi e concentrat în Budapesta, și e foarte acomodat pentru o industrie dezvoltată și mobilă a poporului maghiar.

Dar vorba e, că numai aceste două posibilități sunt date pentru politica viitoare maghiară în chestia de naționalitate? Ideea unei Mari-Austrie trăiește încă în mintea oamenilor, în forma unei autonomii libere naționale pe seama tuturor popoarelor din monarhie, sub cesarismul democratic al casei habsburgice!

Un scriitor cu minte ageră, Otto Bauer, crede, că Ungaria, sub influența forțelor sale economice și ideologice, va păși în mod necesar pe terenul independenței vamale, își va crea o industrie puternică, dar că tocmai dezvoltarea aceasta va însemna moartea statului independent maghiar!

Anume, interesele contrare economice din Ungaria și Austria vor face imposibilă pe mai departe comunitatea reprezentării în politica externă și comunitatea armatei, iar dinastia habsburgică se va vedea pusă în fața primejdiei de a împărtași soarta casei Bernadotte. În o situație atât de critică, nu va heșita apoi, ci va realiza planul Mari-Austriei, și la executarea planului, chestia de naționalitate va forma punctul, dela care se va începe prăbușirea statului, aproape independent maghiar.

Bazele acestei politici o formează situația următoare: „... În Ungaria numai Maghiarii și Croații au drepturi naționale. Toate celelalte națiuni sunt asuprite. Limbile lor nu se bucură de nici un drept în oficiile publice și nici la judecătorii. Acum statul li-a luat și numirile vechi ale orașelor. (De atunci chiar și ale satelor! Red.) Nu numai, că nu li se dau școale medii și superioare, ci în contra legii, se fac încercări, ca copiii lor să fie constrânși să umble la școale populare ungurești. În parlament abia sunt reprezentate; în organismul oficial pentru ele nu e loc; în comune și în comitate pretutindena domnesc Maghiarii asupra lor, — aliați cu renegații naționaliști și cu Evreii. Numai Maghiarul are drept să ceară ajutor de stat, numai pe seama Ma-

ghiarului stau deschise toate funcțiile publice. Orice mișcare națională ori politică a naționalităților e timbrată și tratată ca tradare de patrie. Toate păcatele pe cari le-a săvârșit Rusia, omorâtoarea de popoare, în contra naționalităților ei, și pe cari le săvârșeste Prusia în contra Polonilor ei, ba chiar și altele și mai grele, le săvârșește minoritatea (maghiară) în contra majorității țării. Clasele domnitoare maghiare își pot permite luxul acesta, pentru că națiunile subjugate aparțin tocmai claselor asuprite și exploatare, sunt națiuni fără istorie proprie“...

În general trebuie să recunoaștem adevărul zugrăvit în acest trist tablou. Și oare ce urmează din el? După Bauer aceea, că dinastia va întrebuița aceasta jumătate asuprită a țării, pentru a zdrobi o Ungarie, care s'ar industrializa prea tare și ar înainta prea mult spre independență, — contopindu-le în monarhie.

Și cum? Iată cum: „Va trimite armata în Ungaria pentru a o cucerii de nou pe seama monarhiei, dar pe steaguri va fi scris: drept electoral nefalsificat, universal și egal! Dreptul coalițional al muncitorimei de câmp! Autonomie națională! În fața ideii statului independent național maghiar va fi pusă ideea contrară a statelor unite din Marea-Austrie, în care fiecare națiune își va regula afacerile naționale în mod autonom, și în care toate națiunile se unesc, formând pentru apărarea intereselor comune un singur stat“...

Celelalte le isprăvește apoi insufletirea popoarelor înrudite cu naționalitățile asuprite din Ungaria, și capitalismul austriac, al cărui drum colonizator l-a îngreunat nesocotita politică naționalistă a Maghiarilor, care a amărât până în suflet pe cei din Balcani, înrușiți cu naționalitățile din Ungaria. Astfel se va naște apoi o Austrie unitară, Marea-Austrie, și astfel, pe calea unui nou războiu de cucerire, se va nimici viața statului independent maghiar.

(Va urma).

Doliul Japoniei. Ieri, în 30 Iulie 1912, a murit în Tok o împăratul Japoniei Muciuhito, care și-a guvernat țara cu multă înțelepciune și a desăvârșit-o de unele tradițiuni ruginite. Doliul poporului japonez este general. Teatrele și localurile de petrecere din Tok o stau închise de mai multe zile. Muciuhito s'a născut în 1852 și a urmat pe tron după moartea tatălui său în 1867. El avea să fie reformatul Japoniei. Cum a știut să-și organizeze puterea armată, au dovedit-o războaiele glorioase purtate cu China și cu Rusia. În urma succeselor obținute sub domnia binecuvântată a lui Muciuhito, Japonia a intrat în șirul marilor puteri. Ultimul său act, de mare importanță politică, este: alianța țării sale cu Rusia, cu dușmanul de ieri... „Țarul plătește“, s'a zis și se zice în Europa; „Chinezul plătește“, se va zice în Asia. Noul împărat, proclamat în aceeași zi, se numește Josihito. Născut în 31 August 1879, este fiul lui Muciuhito și al uneia din cele cinci soții ale acestuia. Legea japoneză permite adeocă domnitorului, ca pe lângă împărăteasă să-și țină douăsprezece soți: copiii acestora sunt considerați ca legitimi și capabili de-a ocupa tronul. Josihito,

pierzându-și mama când era copil, a fost crescut de împărăteasa, acum văduvă, Haruko. Dintre limbile europene noul micado cunoaște numai una: pe cea engleză.

Scrisoarea dlui Vasile Stroescu.

Societatea de lectură Petru Maior, a studenților români din Budapesta, pregătește o lucrare comemorativă, unde se va publica și scrisoarea adresată de dl Vasile Stroescu comitetului societății cu ocazia festivităților semicentenare din primăvara acestui an. Scrisoarea aceasta, din care se cunosc până acum numai câteva fragmente, este — după „Românul“ — următoarea:

„Vă mulțumesc pentru învitarea la festivitățile jubileului de 50 ani al societății Dvoastră. Am asistat la serviciul divin de Duminecă, la concert și la serata dansantă.

Am avut marea mulțumire, a mă afla între Români adunați din toate colțurile țării, a vedea tipuri românești, costumuri, dansuri naționale, cari nu le-am văzut nici odată... Cântarea d-voarei Voileanu și doinele d-nei Herbai mi-au făcut o impresie adâncă și vor rămâne, în sufletul meu, ca un fermecător souvenir pe toată viața.

Am fost bucurat de hotărârea ce o luasem de a veni dela Lausanne în adins de a vedea serbările.

În seara concertului am întrebat pe un tânăr care era dintre aranjatori — ce vreau să facă cu banii cari se adună. Mi-a răspuns cam iritat de întrebarea mea, că societatea, ca o societate trebuie să dispună de capital, că societatea fără capital nu poate să existe, că societatea dela Viena dispune de un capital mai mare de 70 mii, atunci când ei au numai vre-o 15 miișoare; și au cheltueli cu întreținerea anuală a societății. Atâta am aflat dela Dumnealui; s'a scuzat apoi fiindcă mulți i se adresau și trebuia să le răspundă la toți.

Din ziare am aflat, că aici sunt la 150 de studenți români și că starea materială a multora e foarte deplorabilă, și că în ani din urmă vre-o 20 de însi cei mai talentați, din cauza sărăciei și-au consumat puterile și sănătatea și au plătit cu viața. Se vede că mișoarele societății nici nu-i înocăzesc, nici nu-i nutrește, ci se îngrijesc numai de hrana sufletească a tinerimei (și pe ceea lume), dar trupurile sunt lăsate în știrea lui Dumnezeu.

Starea asta anormală a înțeleg-o lumea adunată: societatea a rămas cu mișoarele ei, plus banii adunați cu serbările, cum se scrie la 6 mii coroane, cari la un loc fac peste 20 de mii, și cari în viitorime se vor îngrijii mai mult numai de sufletele tinerimei. Dar s'au găsit oameni cari să se gândească și la trupurile tineretului.

Ideia i a venit domnului Emanuil Ungurean — sufletului nobil ce simte și gândește pentru alții. Dumnealui a propus, să se adune bani pentru înființarea unui internat, pentru studenții universitari. Ideia fiind cum nu se poate mai oportună a fost și primită și susținută de cei prezenți. În vre-o câteva ore s'au și scris peste 20 de mii.

Lumea s'a însufletit, s'au pornit urări și cuvântări. Între alții d. Vasile Goldiș a spus că suntem o națiune de peste 14 milioane și că crede, în scurt timp (5-6 ani) se vor aduna vre-o 2 milioane, ca fond pentru înființarea internatului. Cu așa planuri frumoase s'a împrăștiat adunarea. Când visurile noastre s'ar implini, — ar fi foarte frumos. Dar a visa e una și a veghea, a trăi în realitate — e alta. A visa înseamnă să-ți ascunzi capul ca struțul — ca să nu vezi. În viață, ca să nu dai în gropi trebuie să ai ochii deschiși, să vezi și să înțelegi, ca să ștăpi de deșamăgiri.

Anunț de licitațiune.

Pe baza planului și preliminarului de spese aprobat de Prea Ven. Consistoriu arhidiecezan sub Nr. 1462 Ep. prin aceasta se publică licitațiune minuendă pentru repararea sfintei biserici din comuna Intorsura-Buzăului (Magyarbodza, tractul Treiscaunelor).

Licitațiunea, care va fi verbală și în scris, va avea loc Duminică în 22 Iulie st. v. la 2 oare p. m. în localul școlii confesionale din Intorsura-Buzăului.

Planul, preliminarul de spese și condițiunile de licitație se pot vedea la oficiul parohial al susnumitei comune.

Comuna parohială își rezervă dreptul de a alege dintre minus oferenti pe acela, în care va avea mai multă încredere fără considerare la suma oferită.

Prețul de strigare este 3200 cor. Licitanții au a depune 10% vadiu cu bani gata sau hârtii de valoare acceptabile.

În suma de 3200 cor. este a se face o ușe în o lăture a bisericii pentru caz de necesitate în pericol.

Intorsura-Buzăului, (Magyarbodza), în 10 Iulie 1912.

George Neagovicu Negoescu George Zaharia
paroh, preș. com. par. notar.

Nr. 664/1912. Văzut.

Constantin Dimian
protopresbiter.

Nr. 105/1912.

(224) 3—3

Anunț de licitațiune.

Pe baza planului și preliminarului de spese aprobat de Prea Ven. Consistoriu arhidiecezan Nr. 3277 Ep. 1912 prin aceasta se publică licitațiune minuendă pentru a se da în întreprindere zidirea bisericii gr.-ort. rom. din Bălan, tractul Unguraș.

Licitațiunea se va ține în 4 August st. n. a. c. la oarele 11 a. m. în edificiul școlii confesionale gr.-ort.

Prețul de strigare este 12.547 cor. 98 fil. Comuna bisericească va da piatra, lemne de ars, cărămida, năsip, var, celalalt material trebuincios îl va da întreprinzătorul, având însă comuna bis. al transporta dela gara Surduc sau Jibou.

Licitanții sunt datori a depune 10% vadiu în bani gata sau în hârtii de valoare acceptabile.

Planul, preliminarul și condițiunile de licitațiune se pot vedea la oficiul parohial din loc.

Licitanții nu au dreptul de a pretinde nici un fel de spese sau diurne pentru câștigarea informațiunilor la fața locului, precum nici pentru participarea la licitațiune.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a alege dintre minus oferenti fără considerare la suma oferită.

Bălan, la 22 Iunie st. v. 1912.

Victor Both

preș. com. par.

Văzut.

Ioan Georgea

notariu.

Pavel Roșca

protopresbiter.

Atelierul tehnic dantistic

al lui E. DICKER,

din 28 Iulie până în 12 August

(238) este închis. 2—2

Bănci de școală

se pregătesc în diferite sisteme, pe deplin corăspunzătoare, conform cerințelor igienice. Modelele se pot vedea în fabrica pentru bănci de școală a lui

(19) Wilhelm Connerth 23—24

Sibiui, Strada Gușterii 53.

Nr. 8463 Bis. 1912.

(230) 2—3

CONCURS.

Devenind din stipendiile dela stat de câte 1000 coroane anuale în vacanță doue stipendii, pentru conterirea lor se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

Concurenții vor avea a se pregăti în speoial pentru pedagogie și pentru studiile ajutătoare ale acesteia.

Cererile de concurs sunt a se înainta la consistoriu arhidiecezan însoțite de următoarele documente:

1. Carte de botez;
2. Testimoniu de maturitate;
3. Absolutor teologic;
4. Alte eventuale documente recomandătoare.

Cererile intrate după expirarea concursului nu se pot lua în considerare.

Sibiui, din ședința consistoriului arhidiecezan ca senat bisericesc ținută la 10 Iulie 1912.

Consistorul arhidiecezan.

Se caută

o corespondentă,

care pe lângă cunoașterea limbilor germană, maghiară, română să fie perfectă în stenografie și în mașina de scris.

Ofertele dimpreună cu pretenșiunea salariului au a se trimite la administrația acestei foi sub „Perfect“.

(237) 2—3

VECHIA MEA

experiență este și rămâne, că pentru a alunga liniștile, precum a ajunge și a susținea fraged o piele moale și un ten alb, nu există un săpun mai bun ca săpunul renumit în lume, Steckenperferd din Lăpte de Crin, marca cal pe băț de Bergmann și Co., Tetschen a/Elbe. Bucata cu 80 fil. se află în farmacia, drogerii, parfumerii și în alte prăvălii aparținătoare branșei. Asemenea e minunată aprobată și Crema de Crin a lui Bergmann „Maiera“ pentru susținerea fragedă și albă a mânilor de dame; în tuburi a 70 fil. pretutindeni se află. (60) 19—40

Avis.

☛ Să sprijinim arta română. ☚

Aduc la cunoștință on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutorul Prea Ven. Consistoriu din Sibiui, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaș, unde primesc în lucrare orice pictură în ulei fin, ca: Iconostase, orice icoane și mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru școli, praznicare, ori ce renoiri — tot felul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu prețurile cele mai favorabile. În timpul de toamnă și iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preț foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulțumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baci,

pictor bisericesc.

(Agârbiciu—Sz. Egerbegy.)

(46) 25—

Ocaziune foarte rară!

Din depozitul unei fabrici mari mi s'au încredințat spre vânzare mai multe mii de

Velințe (cearceafuri) de durmit din flanel Tigru

cu borduri frumoase colorate. Cearceafurile sunt folosibile pentru orice casă, sunt calde și trainice, circa 190 cm. lungi și 140 late. Comandați-vă numai decât

4 bucăți de Velințe (cearceafuri) de durmit din flanel Tigru

pentru suma de Cor. 985.

cu pachetare și porto fără altă supraplătire trimise franco acasă. Cu conștiința liniștită pot adevări, că fiecare care comandă va fi pe deplin mulțumit și cu toată încrederea. Dacă nu corespunde se schimbă.

(171) 5—6

D-șoara Margareta Ahrens, Wiesbaden, Waterloostrasse 4.

„Reuniunea română de înmormântare din Sibiui“,

recomandă cu toată căldura binevoitoare atențiuni a numărului nostru public din Sibiui și din provincă

Intreprinderea proprie de înmormântări,

bogat sortată cu tot soiul de obiecte trebuincioase la înmormântări, între cari sicriuri, cununii, acoperitoare, ghete (păpuși), felinare, cruci, care funebre etc.

Prăvălia Reuniunii

Strada Quer Nr. 3.

(casa fabricantului G. Moess) să găsește sub îngrijirea dnului Ioan Roman (patronul salonului de barbierie din strada Quer — Poplăcii mici — Nr. 4), care stă la dispoziție în toate afacerile privitoare la înmormântări, fie în Sibiui, fie la transportarea de morți afară de Sibiui.

Inmormântări să fac de clasa I-ă, a II-a și a III-a. Inmormântarea membrilor răposați ai Reuniunii să face cu preț redus! Comandele să îndeplinesc cu prevenire și cu toată punctualitatea.

(197) 3—

Intreprinderea să îngrijește de trăsuri, de tot soiul de tipărituri, ca redactarea și tipărirea anunțelor funebre etc. etc.

Cum venitul curat al întreprinderii e merit să înmulțască fondul „Azilului“ pentru adăpostirea orfanilor și neputincioșilor noștri scăpătați, preoțimea, dascălimea și ceialalți cărturari ai noștri, sunt rugați a stăruii pentru înscrierea de membri la Reuniune cu taxa de cor. 2 de înscriere și 60 bani după cazul de moarte al câte unui membru și pentru a se folosi de întreprinderea noastră în cazuri de înmormântări.

Pentru biroul Reuniunii:

Pant. Lucața,
prezident-director.

Romul Perian,
cassar.

Vic. Tordășianu,
secretar.

Serviciu prompt și conștientios.

Prima fabrică transilvană

ces. și reg. privilegiată

de casse de fier și oțel,

și

lăcătușerie de artă și construcție,

instalată cu pũtere electrică.

E. Purece,

Sibiui — Nagyszeben

Strada Faurului 19 (Schmidgasse).

(188, 9—20

Cataloge de preț gratis și franco.

30,000 de părechi

păpuși și ghete
se vând cu preț redus.

Toate în lume
se scumpesc!

pânea, carnea, chiria casei, — numai păpușii și ghetele exec. în atelierul lui

VASILIE BAN

la „Cisma mare roșie“

după cum se numește prăvălia lui, se ieftinesc.

Pentruce? Pentrucă această renumită prăvălie de încălțăminte s'a mărit în casa proprie și la fiecare păreche se trage jos chiria. Deaceea el poate lifera ghete bune și trainice pe lângă prețuri ieftine.

VASILIE BAN

SIBIUI, Strada Oenei (Burgergasse) Nr. 7.
Casa proprie.

Duminecă deschis până la 10 ore ante merid.

Comandele din afară se vor executa punctuos ca și până acum.

E deajuns a se arăta numărul, s'au a se desemna pe o hârtie talpa piciorului. La caz că nu convin să schimbă cu alții, eventual să returneze banii.

(221) 35—